

Aplikační výklad pro vymezení pojmů drobný, malý a střední podnikatel a postupů pro zařazování podnikatelů do jednotlivých kategorií

Vymezení pojmu *drobný, malý a střední podnikatel* (dále jen "Aplikační výklad MSP") je určeno pro aplikaci v Doporučení 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 týkající se definice mikro, malých a středních podniků Úřední věstník EU, L 124 ze dne 20. 5. 2003, str. 36-40 (dále jen Doporučení) v podmínkách České republiky.

Ve vztahu k českému překladu definice drobného, malého a středního podniku uvedené v Doporučení je v Aplikačním výkladu pro vymezení MSP použita tato terminologie:

Aplikační výklad pro vymezení MSP		Doporučení 2003/361/ES
<i>Podnikatel</i>	=	<i>Podnik</i>
<i>Samostatný podnikatel</i>	=	<i>Nezávislý podnik</i>
<i>Spojený podnikatel</i>	=	<i>Propojený podnik</i>
<i>Spojený</i>	=	<i>Propojený</i>
<i>Drobný podnikatel</i>	=	<i>Mikropodnik</i>

Článek 1

Drobný, malý a střední podnikatel

1. Za drobného, malého a středního podnikatele¹ (MSP) se považuje podnikatel, pokud:
 - a) zaměstnává méně než 250 zaměstnanců, a
 - b) jeho aktiva²/majetek³ nepřesahují korunový ekvivalent částky 43 mil. EUR nebo má obrát/příjmy nepřesahující korunový ekvivalent 50 mil. EUR.
2. Za malého podnikatele se považuje podnikatel, pokud:
 - a) zaměstnává méně než 50 zaměstnanců, a
 - b) jeho aktiva/majetek, nebo obrát/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 10 mil. EUR.
3. Za drobného podnikatele se považuje podnikatel, pokud:
 - zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a
 - jeho aktiva/majetek nebo obrát/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 2 mil. EUR.
4. Údaje o počtu zaměstnanců a o hodnotě aktiv/majetku, resp. o výši obrátu/příjmů zjišťují:
 - podnikatelé vedoucí účetnictví z údajů uvedených v účetní závěrce sestavené a potvrzené podpisovým záznamem statutárního orgánu účetní jednotky, resp. podpisovým záznamem účetní jednotky, za účetní období bezprostředně předcházející období, v němž je podána žádost o podporu (dále jen „poslední uzavřené účetní období“) a
 - podnikatelé vedoucí daňovou evidenci z údajů uvedených v přiznání k dani z příjmů podaném za zdaňovací období bezprostředně předcházející zdaňovacímu období, v němž je podána žádost o podporu (dále jen „poslední uzavřené zdaňovací období“),a to způsobem uvedeným v čl. 2 až 5.

¹ Podnikatelem resp. podnikem se rozumí každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na svou právní formu.

² z rozvahy u podnikatele, který vede účetnictví

³ z daňové evidence podnikatele, který nevede účetnictví

5. Malý a střední podnikatel, který zahajuje podnikání, stanoví hodnoty uvedené v bodu 1., 2. a 3. vlastním kvalifikovaným odhadem, a to pro první účetní období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po dobu alespoň 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, resp. pro první zdaňovací období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po celé zdaňovací období.

Článek 2

Druhy podnikatelů zohledňované při stanovování počtu zaměstnanců a finančních částek⁴

1. „Samostatným“ je každý podnikatel, který není klasifikován jako partnerský ve smyslu bodu 2 nebo jako spojený ve smyslu bodu 4.
2. „Partnerskými“ jsou všichni podnikatelé, kteří nejsou klasifikováni jako spojení ve smyslu bodu 4 a mezi kterými je tento vztah: podnikatel vlastní buď výlučně, nebo společně s jedním nebo více spojenými podnikateli ve smyslu bodu 4, 25 % až 50 % základního nebo vlastního kapitálu⁵ nebo hlasovacích práv⁶ jiného podnikatele.
3. Podnikatel se však může považovat za samostatného, a tudíž za nemajícího žádné partnery, i když tento 25 % práh přesáhnou následující investoři za předpokladu, že tito investoři nejsou spojeni ve smyslu bodu 4, a to buď jednotlivě, nebo společně, s dotyčným podnikatelem:
 - a) veřejné investiční společnosti, společnosti rizikového kapitálu, jednotlivci nebo skupiny jednotlivců provozující běžně činnost v oblasti investic rizikového kapitálu, které investují do vlastního kapitálu nekótovaných podniků (soukromí investoři označovaní též jako „business angels“), za předpokladu, že celková investice těchto soukromých investorů v tomtéž podniku je menší než 1 250 000 EUR,
 - b) státní nebo veřejné vysoké školy nebo nezisková výzkumná centra (subjekty, jejichž předmětem činnosti je výzkum a jsou nezisková);
 - c) institucionální investoři včetně fondů regionálního rozvoje;
 - d) obce⁷ s ročním rozpočtem menším než 10 milionů EUR a s méně než 5 000 obyvateli.
4. „Spojení“ jsou podnikatelé, kteří mají mezi sebou některý z těchto vztahů:
 - a) podnikatel má většinu⁸ hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů jiného podnikatele;
 - b) podnikatel má právo jmenovat nebo odvolávat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podnikatele;
 - c) podnikatel má právo uplatňovat dominantní vliv nad jiným podnikatelem podle smlouvy uzavřené s tímto podnikatelem nebo podle ustanovení v jeho zakladatelské (společenské) smlouvě (listině) nebo ve stanovách dotyčného podnikatele;

⁴ Při stanovování počtu zaměstnanců a finančních částek se zahrnou údaje za partnerské a spojené podnikatele známé ke dni posuzování těchto údajů ve smyslu čl. 5.

⁵ Pokud právnická osoba uvádí v účetnictví základní kapitál, použije se tento údaj, v ostatních případech lze vycházet z vlastního kapitálu.

⁶ V případě, že podíl na hlasovacích právech je odlišný od podílu na základním nebo vlastním kapitálu, použije se vyšší podíl.

⁷ Viz § 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

⁸ Více než 50 %.

d) podnikatel, který je akcionářem, společníkem nebo členem jiného podnikatele, ovládá sám, či podle písemné dohody s ostatními akcionáři, společníky nebo členy uvedeného podnikatele většinu hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů v dotčeném podnikateli.

Předpokládá se, že žádný dominantní vliv neexistuje, nejsou-li investoři uvedení v odstavci 3 sami zapojení přímo nebo nepřímo do řízení dotčeného podnikatele, aniž jsou dotčena jejich práva jakožto akcionářů nebo společníků.

Podnikatelé, kteří mají některý ze vztahů uvedených pod písm. a) až d) tohoto bodu prostřednictvím jednoho nebo více jiných podnikatelů nebo prostřednictvím některého z investorů uvedených v bodě 3, se rovněž považují za spojené.

Podnikatelé, kteří mají jeden nebo více takových vztahů uvedených pod písm. a) až d) prostřednictvím fyzické osoby nebo skupiny fyzických osob jednajících společně, se také považují za spojené, provozují-li svou činnost nebo část své činnosti na stejném⁹ relevantním trhu nebo na sousedních trzích. Za „sousední trh“¹⁰ je považován trh pro výrobek nebo službu, navazující přímo na relevantní trh, na kterém působí dotčený podnikatel.

Pokud fyzická osoba k datu poskytnutí podpory vykonává jakoukoliv hospodářskou činnost ve smyslu práva EU nebo je držitelem jakéhokoliv oprávnění k podnikání (s výjimkou přerušené živnosti), považuje se za podnikatele a ustanovení předchozího pododstavce se na ni nevztahují.

5. S výjimkou případů stanovených v bodu 3 písm. d) nelze podnikatele považovat za malého a středního podnikatele, jestliže 25 % nebo více základního či vlastního kapitálu nebo hlasovacích práv přímo nebo nepřímo ovládá, společně nebo individuálně, jeden nebo více orgánů státní správy, kraj nebo obec.
6. Podnikatelé mohou učinit prohlášení o statusu samostatného podnikatele, partnerského nebo spojeného podnikatele, pokud naplňují ustanovení článku 1. Prohlášení lze učinit, i když je základní kapitál rozložen takovým způsobem, že není možné přesně určit, kdo jej vlastní. V tomto případě podnikatel může v dobré víře prohlásit, že není vlastněn z 25 % nebo více jedním podnikatelem nebo společně podnikateli spojenými mezi sebou.

Článek 3

Údaje používané pro stanovení počtu zaměstnanců, finančních veličin a referenčního období

1. Údaje, které se mají použít pro stanovení počtu zaměstnanců a finančních veličin, jsou údaje vztahující se k poslednímu uzavřenému účetnímu/ poslednímu uzavřenému zdaňovacímu období. Je-li poslední uzavřené účetní období/ poslední uzavřené zdaňovací období kratší nebo delší než kalendářní rok, resp. 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, je nutno údaje o obratu/příjmech přepočíst na období kalendářního roku (údaj o obratu/příjmech se vydělí počtem započatých měsíců a vynásobí dvanácti). Výše obratu se stanoví bez daně z přidané hodnoty (DPH) a bez dalších nepřímých daní.

⁹ Stejným trhem je trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území (viz § 2 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže).

¹⁰ O trh sousední (úzce související) ve vztahu k relevantnímu trhu se jedná v případě, že zboží na trhy umístěné je vzájemně komplementární anebo je obecně nakupováno stejnou skupinou spotřebitelů ke stejnému konečnému účelu použití

2. Pokud z údajů za poslední uzavřené účetní období/ poslední uzavřené zdaňovací období podnikatel zjistí, že údaje přepočtené podle odst. 1 za dané účetní období/ dané zdaňovací období přesáhly nebo klesly pod stanovené počty zaměstnanců nebo finanční omezení uvedená v článku 1, nevyplývá z toho ztráta nebo nabytí statusu drobného, malého a středního podnikatele, nejsou-li tato omezení překročena nebo naplněna ve dvou po sobě jdoucích účetních nebo zdaňovacích obdobích.
3. Podnikatele , , je nutno posoudit na základě struktury spojených a partnerských podnikatelů k datu poskytnutí podpory.
4. Pokud ve třech a více po sobě jdoucích uzavřených účetních obdobích/ uzavřených zdaňovacích obdobích se pravidelně střídají splněné limity s limity překročenými, jsou rozhodující pro určení toho, zda podnikatel je nebo není drobným, malým a středním podnikatelem, údaje za poslední uzavřené účetní období/ poslední uzavřené zdaňovací období předcházející roku podání žádosti o podporu. Článek 5 tímto není dotčen.
5. V případě podnikatele se dvěma a méně uzavřenými účetními obdobími/ zdaňovacími obdobími jsou rozhodující pro stanovení toho, zda podnikatel splňuje podmínky definice drobného, malého a středního podnikatele, údaje za poslední uzavřené účetní období/ poslední uzavřené zdaňovací období.
6. Při stanovování údajů za partnerské a spojené podnikatele se zahrnují vždy pouze údaje za podnikatele, vůči nimž má dotyčný podnikatel ke dni posuzování či přihlášení se ke statutu drobného, malého či středního podnikatele některý z dále uvedených vztahů, tj. přímého či nepřímého partnera, nebo přímo či nepřímo spojeného podnikatele, a to při respektování zásad uvedených v článku 5 a článku 2 odstavec 6.

Článek 4

Počet zaměstnanců

Počet zaměstnanců podnikatele odpovídá počtu ročních pracovních jednotek (RPJ), tj. počtu osob, které podnikatel zaměstnával na plný úvazek během celého posuzovaného účetního období / zdaňovacího období. Práce osob, které nepracovaly po celé období, práce těch, kteří pracovali na částečný úvazek bez ohledu na dobu trvání, a práce sezónních pracovníků se počítají jako zlomkové hodnoty ročních pracovních jednotek.

Za zaměstnance se považují:

- a) zaměstnanci; tj. fyzické osoby, které jsou v pracovním poměru k zaměstnavateli, pracují pro zaměstnavatele na základě dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce,
- b) vlastníci-manažeři podílející se na řízení jako členové statutárního orgánu podnikatele.

Uční nebo studenti pracující v odborném výcviku se smlouvou o učebním poměru nebo o odborném výcviku se nepovažují za zaměstnance. Doba trvání mateřských nebo rodičovských dovolených se nezapočítává.

Příklad stanovení počtu zaměstnanců je uveden v příloze č. 1.

Článek 5

Stanovování údajů o podnikateli

1. V případě samostatného podnikatele se údaje, včetně počtu zaměstnanců, stanovují výhradně na základě účetní závěrky/ přiznání k dani z příjmů týkajícího se tohoto podnikatele.
2. V případě podnikatele, kterého nelze považovat za samostatného, se k údajům za dotyčného podnikatele přičtou:
 - a) údaje o každém přímém partnerovi dotyčného podnikatele vlastnícím dotyčného podnikatele nebo vlastněném dotyčným podnikatelem. Přičítaná veličina je úměrná procentuálnímu podílu na základním či vlastním kapitálu nebo hlasovacích právech (podle toho, který je vyšší). V případě vzájemného vlastnictví podnikatelů ve formě držby akcií dvou nebo více společností se uplatňuje vyšší procento. K údajům o přímém partnerovi podnikatele se před provedením poměrného přepočtu v plné výši přičtou údaje o všech podnikatelích, s nimiž je spojen ve smyslu bodu 4 Článku 2 (nepřímí partneři), Údaje za partnery partnerského podnikatele se nepřičítají.
 - b) údaje o každém podnikateli, který je přímo nebo nepřímo (prostřednictvím dalších spojených podnikatelů) spojen s dotyčným podnikatelem ve smyslu bodu 4 Článku 2, a to v plné výši. K údajům za přímo či nepřímo spojené podnikatele se poměrně přičítají údaje o každém jejich partnerovi úměrně procentuálnímu podílu na kapitálu nebo hlasovacích právech (podle toho, který je vyšší).
3. V případě, že podnikatel sestavuje konsolidovanou účetní závěrku nebo je zahrnut do konsolidace, mohou se údaje stanovovat na základě konsolidované účetní závěrky.

Článek 6

Korunový ekvivalent

Korunový ekvivalent se stanoví vynásobením částek uvedených v EUR kursem vyhlášeným Evropskou centrální bankou pro poměr mezi EUR a Kč k 31.12. roku předcházejícímu roku, ve kterém je určován status podnikatele, příp. pro poslední pracovní den předcházející tomuto datu, pokud 31.12. připadá na sobotu, neděli nebo svátek.

Článek 7

Ostatní ustanovení

1. Zdrojem informace o počtu zaměstnanců je v případě podnikatelů vedoucích účetnictví účetní závěrka. V ostatních případech jsou to „Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení zaměstnání)“ předávaná České správě sociálního zabezpečení a pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce. Tento údaj je považován za dolní mez pro stanovení počtu zaměstnanců. Je nutné provést příslušné přepočty dle článku 4.
2. Obratem se rozumějí výnosy bez daně z přidané hodnoty a dalších nepřímých daní. Příjmy se rozumějí bez daně z přidané hodnoty a dalších nepřímých daní.
3. Zdrojem informace k ověření údajů o výši obratu je pro subjekty vedoucí účetnictví výkaz zisku a ztráty podnikatelského subjektu. Zdrojem informací pro ověření údajů o výši příjmů jsou pro subjekty vedoucí daňovou evidenci údaje o příjmech a výdajích v daňové evidenci podle § 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

4. Zdrojem informace k ověření údajů o výši aktiv je pro subjekty vedoucí účetnictví Rozvaha podnikatelského subjektu. V případě subjektů vedoucích daňovou evidenci se jedná o majetek zjištěný z údajů v daňové evidenci podle § 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zdrojem informací o vztazích mezi partnerskými a spojenými podnikateli jsou např. smlouvy uzavřené s daným podnikatelem, ustanovení v memorandech nebo stanovách.

Příklad stanovení počtu zaměstnanců podle definice MSP (v souladu s Doporučením 2003/361/ES)

Při stanovení počtu zaměstnanců je nutné vycházet z ročního fondu pracovní doby. Množství zaměstnanců uvedené v účetní závěrce, případně vyplývající z „Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení zaměstnání)“ předaných České správě sociálního zabezpečení a pracovních smluv, dohod o pracovní činnosti nebo dohod o provedení práce je pro prokázání toho, zda se jedná o malého a středního podnikatele, bráno jako dolní mez. Je proto nutné provést přepočty pro zkrácené úvazky, práci vykonávanou mimo pracovní poměr (dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti podle zákona č. 262/2006 Sb. zákoník práce § 74 až 77), a připočítat je k zaměstnancům, kteří jsou v pracovním poměru k podnikateli.

Při stanovení počtu zaměstnanců se dělí zaměstnancem skutečně odpracovaná doba¹¹ za daný rok celkovým ročním fondem pracovní doby. Výsledné číslo se zaokrouhlí na dvě desetinná místa. Celkový počet zaměstnanců je pak roven součtu všech hodnot.

Modelový příklad:

Rok 2007 měl 251 pracovních dnů. Vycházíme-li z 8 hodinové pracovní doby, činí roční fond pracovní doby 2008 hodin. (Obdobně je možné použít pro 7,5 či 8,5 hodinovou pracovní dobu).

Pokud u podnikatele pracuje 43 zaměstnanců na plný úvazek, tito se započítávají v plné výši.

- Jeden další zaměstnanec končí pracovní poměr v polovině roku (30.6.2007). Zde pro výpočet vezmeme odpracovanou dobu za 1. pololetí 2007 dělenou ročním fondem pracovní doby.

Výpočet: $1008 : 2008 = 0,5$

- Jeden další zaměstnanec končí pracovní poměr na konci dubna – 30.4.2007. Pro výpočet vezmeme odpracovanou dobu za období leden až duben 2007 dělenou ročním fondem pracovní doby.

Výpočet: $672 : 2008 = 0,33$

- Dva další zaměstnanci pracují na poloviční úvazek (50%). Zde vezmeme polovinu ročního fondu pracovní doby a násobíme 2 zaměstnanci.

Výpočet: $2 \times (1004 : 2008) = 1$

- Jeden další zaměstnanec pracuje na dohodu o provedení práce (100 hodin za rok). Předpokládáme, že odpracuje celou tuto dobu. Pro výpočet dělíme odpracovanou dobu ročním fondem pracovní doby.

Výpočet $100 : 2008 = 0,05$

- Další zaměstnanec pracuje na dohodu o pracovní činnosti (např. 15 hodin týdně). Zde vezmeme skutečně odpracovanou dobu dle dohody (rok 2007 měl 52 týdnů, tedy $52 \times 15 = 780$) a opět dělíme ročním fondem pracovní doby.

Výpočet: $780 : 2008 = 0,39$

- Dále je 1 vlastník/manažer, který není s firmou v pracovním poměru. Ten je považován za zaměstnance, pokud vykonává funkci např. statutárního orgánu, člena představenstva společnosti atd., pokud vlastník/manažer podobnou funkci vykonával. Započte se tedy jako 1 zaměstnanec.

¹¹ Včetně doby, kdy zaměstnanec skutečně nepracoval z důvodu překážek v práci dle části osmé zákoníku práce (např. dovolená – s výjimkou mateřské a rodičovské, která se nezapočítává).

- Dále ve firmě pracují 2 pracovníci, kteří pomáhají firmě se zakázkou na základě jiného než pracovněprávního vztahu. Jedná se tedy o osoby, které jsou zaměstnanci jiného podnikatele, který mu je pronajímá (agenturní zaměstnávání, neboli o dočasné přidělení zaměstnance agentury práce k výkonu práce pro jinou právnickou nebo fyzickou osobu) *Tyto osoby se nezapočítávají do počtu zaměstnanců posuzovaného podnikatele, protože jejich pracovní smlouva je uzavřena mezi agenturou práce (pronajímatelem) a zaměstnancem.*

Výsledný počet zaměstnanců je součtem vypočtených hodnot.

Počet zaměstnanců = 43 + 0,5 + 0,33 + 1 + 0,05 + 0,39 + 1 = 46,27 zaměstnanců

Firma má dle metodiky MSP 46.27 zaměstnanců a splňuje tedy jedno z kritérií pro malý podnik – počet zaměstnanců < 50.

Uvedené postupy výpočtu jsou shrnuty v tabulce níže:

Fond pracovní doby: 2008 hodin (251 pracovních dnů x 8 hodin pracovní doba)

Druh a počet úvazků	Postup výpočtu	Číselný výpočet	Výsledek
43 zaměstnanců na plný úvazek		43	43,00
plus 1 končí v polovině roku	odpracovaná doba za 1. pololetí/Fond pracovní doby	1008/2008	0,50
plus 1 končí na konci dubna	odpracovaná doba za leden-duben/Fond pracovní doby	672/2008	0,33
2 zaměstnanci na poloviční úvazek po celý rok	2*(50% fondu pracovní doby/Fond pracovní doby)	2*(1004/2008)	1,00
1 dohoda o provedení práce (100 hodin)	odpracovaná doba podle dohody/Fond pracovní doby	100/2008	0,05
1 dohoda o pracovní činnosti (15 hodin týdně)	odpracovaná doba podle dohody (52 týdnů * 15 hodin) /Fond pracovní doby	780/2008	0,39
1 vlastník/manažer, který není zaměstnancem	je považován za zaměstnance, pokud je členem statutárního orgánu, např. představenstva	N/A	1,00
			46,27